

Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság

ÖSSZEFOGLALÓ JELENTÉS

„Mentes” jelöléssel ellátott élelmiszerek laboratóriumi vizsgálattal egybekötött ellenőrzése e jelölések valóságtartalma tekintetében

Budapest, 2014. június

**NEMZETI FOGYASZTÓVÉDELMI HATÓSÁG
SZOLGÁLTATÁS-ELLENŐRZÉSI FŐOSZTÁLY**

Iktatószám: SEF-1362/2014.
Készítette: Csengeri Éva
Balogh Edina

Összefoglaló jelentés

**„Mentes” jelöléssel ellátott élelmiszerek laboratóriumi vizsgálattal
egybekötött ellenőrzése e jelölések valóságtartalma tekintetében**

Budapest, 2014. június

1. Az ellenőrzés célja

Napjainkban egyre keresettebbek azok az élelmiszerek, amelyekből gyártásuk során egyes összetevőket kivontak vagy azok mennyiségét minimálisra csökkentették, illetve amelyek esetében a fogyasztó a termék csomagolásán arról tájékozódhat, hogy bizonyos élelmiszer-összetevőket az adott termék gyártása során nem használtak fel.

Felismerve a fogyasztók ez irányú igényeit, az élelmiszer-előállítók egyre szélesebb választékban kínálják ezeket, a valamely összetevőt nem vagy minimális mértékben tartalmazó, úgynevezett „mentes” jelöléssel ellátott élelmiszereket.

Az érintett fogyasztók számára - akik túlnyomó részt speciális diétájuk miatt keresik a „mentes” élelmiszereket - különösen nagy jelentősége van ezen termékek jelölésén feltüntetett tájékoztatások valóságtartalmának, ezért a témavizsgálat elsődleges vizsgálati szempontja a „mentes” vagy ezzel azonos jelentésű jelöléssel ellátott élelmiszerek laboratóriumi vizsgálatokkal egybekötött ellenőrzése volt annak érdekében, hogy a vizsgált termékek valóban nem, illetve csak a vonatkozó jogszabályban meghatározott határértéken belüli, csökkentett mértékben tartalmazzák az adott összetevőt.

További ellenőrzési szempont volt a vizsgálat alá vont élelmiszereken esetlegesen elhelyezett, jogszerűtlenül alkalmazott egészségre vonatkozó, illetve betegség megelőző, gyógyító, kezelő hatással összefüggő állítások kiszűrése.

2. Az ellenőrzés időtartama, résztvevői és helyszínei

A mintavétellel egybekötött ellenőrzésre **2014. február 17.** és **2014. május 9.** közötti időszakban került sor.

A témavizsgálatban a **Békés**, a **Borsod-Abaúj-Zemplén**, a **Csongrád**, a **Hajdú-Bihar**, a **Heves**, a **Jász-Nagykun-Szolnok**, valamint a **Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatalok Fogyasztóvédelmi Felügyelőségei** vettek részt.

A kereskedelmi forgalomban kapható termékek mintavételezésére élelmiszert forgalmazó kiskereskedelmi egységekben, bevásárlóközpontokban, áruházláncokban, drogériákban, bio termékeket is árusító boltokban, reform üzletekben, natura boltokban, illetve egyéb hasonló egységekben került sor.

A minták **laboratóriumi vizsgálatát** a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóság (a továbbiakban: NFH) akkreditált **Élelmiszer és Vegyipari Laboratóriuma** végezte el.

3. Vizsgálat alá vont termékek

A témavizsgálat során elsősorban olyan élelmiszerek kerültek mintavételezésre és laboratóriumi vizsgálatra, amelyeken a gyártó vagy a forgalmazó feltüntette a „mentes”, a „nem tartalmaz”, illetve a „...nélkül” kifejezések valamelyikét. A vizsgálat kiterjedt továbbá olyan élelmiszerek ellenőrzésére is, amelyek esetében az **összetevők felsorolásából** derült ki, hogy a termék gyártása során **bizonyos összetevőket nem használtak fel**.

A laboratóriumi vizsgálatok az élelmiszerekben található **laktóz, glutén, szója**, illetve **mesterséges színezék mennyiségi** kimutatására irányultak.

A vizsgálatban részt vevő megyei felügyelőségek közül 6 felügyelőség 13 db, míg egy felügyelőség 12 db olyan élelmiszer mintavételezését végezte el, amelyek - a jelölésen

feltüntetett információk szerint - glutént, laktózt, szójafehérjét, illetve mesterséges színezéket nem tartalmaztak.

Az NFH Élelmiszer és Vegyipari Laboratóriuma **összesen 90 db termék összetételi vizsgálatát végezte el**. A mintaként levett élelmiszerek az alábbi termékcsoportokból kerültek ki.

A mintaként levett **21 db „laktózmentes” termék** mindegyike **tejalapú összetevőket tartalmazott**. E termék kategóriában **6 db tej, 4 db tejföl, 3 db tejszín, 2-2 db túró és sajt**, továbbá **1-1 db kakaós ital, joghurt, túró desszert**, illetve **vaj** laboratóriumi vizsgálatára került sor.

A **27 db „gluténmentes”** jelölésű élelmiszer közül a laboratórium az alábbi termékcsoportokból származó termékeket vizsgálta: **6-6 db extrudált termék és liszt/lisztkeverék, 4 db kenyérféle, 3 db keksz, 2-2 db tésztaféle, ostya és tallér, továbbá 1-1 db kalács és rizspehely**.

28 db olyan **húsipari termék** összetételi vizsgálatára került sor, amelyeken az **összetevők felsorolása nem tartalmazta a szóját**. A szójafehérje tartalom tekintetében bevizsgált élelmiszerek az alábbiak voltak: **9 db sonka, 7 db párizsi, 6 db virsli, 4 db kolbász**, valamint **2 db pástétom**.

A fogyasztóvédelmi hatóság - a **14 db „mesterséges színezék mentes”** jelöléssel ellátott termék közül - **9 db üdítőital, 2 db szörp**, továbbá **1-1 db bébiital, pástétom**, illetve **ételízesítő** mesterséges színezék tartalmát ellenőrizte.

4. A vizsgálat részletes megállapításai

4.1 Laboratóriumi vizsgálati eredmények

A laboratóriumi eredmények alapján a vizsgálatban részt vevő megyei felügyelőségek megállapították, hogy a mintaként levett **90 db élelmiszerből mindössze 2 db termék összetétele tért el** a jelölésében feltüntetett, a gyártó által vállalt összetételi jellemzőktől. A témavizsgálat e tekintetben tehát **2%-os kifogásolási aránnyal zárult**.

A laboratóriumi mérések eredményei és a jelölésben vállalt értékek közötti eltérések mindkét esetben olyan élelmiszert érintettek, amelyek **összetételi felsorolásában a szója nem került feltüntetésre**. Ezen termékek csomagolását tanulmányozva a fogyasztó joggal feltételezi, hogy a termék gyártása során szója nem került felhasználásra, így a késztermék sem tartalmazza azt.

A mintavételezett termékek összetételi jellemzőinek elbírálása a meghatározási határ alapján történt.

Tekintettel arra, hogy a szóját nem tartalmazó élelmiszerek esetében jogszabály nem határoz meg mentességi-határértéket, a **„szójamentes” jelöléssel ellátott**, valamint az **összetevők felsorolása alapján szóját nem tartalmazó élelmiszerek** kizárólag abban az esetben tekinthetők **szójamentesnek**, ha **egyáltalán nem tartalmazzák az említett összetevőt**.

A laboratóriumi vizsgálatok alapján megállapítást nyert, hogy **2 húskészítmény** (párizsi, illetve sonka) **annak ellenére szóját tartalmazott**, hogy **összetételi felsorolásukban nem történt utalás a szójafehérje tartalomra**.

A laboratórium mérési eredményei alapján a vizsgált **sonka szójafehérje tartalma 1,59 mg/kg**, míg a **párizsi szójafehérje tartalma 1,07 mg/kg** volt.

Az idei évben lefolytatott témavizsgálat alkalmával **2 db olyan termék** (1 db laktózmentes habtejszín, továbbá 1 db gluténmentes extrudált kenyér) összetételének **ismételt** vizsgálatára került sor, amely **2013-ban** a laboratórium vizsgálati eredményei alapján **nem felelt** meg a gyártók által vállalt kritériumoknak, illetve a vonatkozó előírásoknak. Pozitívként értékelhető, hogy mindkét élelmiszer az **idei évben** már **megfelelőnek** bizonyult.

4.2 A terméken feltüntetett állítások ellenőrzési tapasztalatai

A termékek összetételére irányuló laboratóriumi vizsgálatokon túl, a témavizsgálat részét képezte annak ellenőrzése, hogy a mintavételezett termékek jelölésén feltüntetésre kerültek-e a vonatkozó hatályos jogszabályok alapján tiltott, illetve nem megengedhető, egészségre vonatkozó állítások.

A felügyelőségek a termékek jelölésének vizsgálata során megállapították, hogy az ellenőrzött termékek egyikénél sem fordult elő, hogy a gyártó/forgalmazó konkrét betegséggel összefüggésben megelőző, gyógyító, vagy kezelő hatást tulajdonított volna az adott élelmiszernek.

A mintavételezett termékek jelölése szintén nem tartalmazott olyan állítást, amely azt sugallta volna, hogy az élelmiszer fogyasztásának mellőzése hatással lehet az egészségre, vagy esetleg egyes orvosok, egészségügyi szakemberek ajánlásaira hivatkozott volna.

5. Megtett intézkedések

A laboratóriumi vizsgálati eredmények alapján az eljáró felügyelőségek megállapították, hogy **a 2 db kifogásolt termék** összetétele eltért a jelölésében feltüntetett, azaz a gyártó által vállalt összetételi jellemzőktől, **így ezen termékek jelölése alkalmas arra, hogy megtéve, ezáltal üzleti döntésében befolyásolja a fogyasztókat.** A felügyelőségek ezekben az esetekben a jogsértő jelöléseket elhelyező vállalkozásokkal szemben a tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmának megsértését megállapító határozatot hoztak.

Tekintettel arra, hogy az egyik felelősségre vont vállalkozás a foglalkoztatottak létszáma és nettó árbevételi adatai alapján kis-, illetve középvállalkozásnak minősült és ismételt jogsértés a vállalkozás terhére nem volt megállapítható, az illetékes felügyelőség közigazgatási hatósági eljárásban a jogsértő magatartás megszüntetését előíró, **kötelezésről szóló határozatot** hozott.

Azon vállalkozás terhére, amely a vonatkozó jogszabály értelmében nem minősült kis- vagy középvállalkozásnak, a **jogsértő magatartás további folytatásának megtiltása** mellett **50 000 Ft összegű fogyasztóvédelmi bírságot** szabott ki az illetékes területi felügyelőség.

6. Összegzés

Jelen témavizsgálat **a termékeken elhelyezett tájékoztatások** (összetételi jellemzők) **valóságtartalmának laboratóriumi vizsgálatokkal történő ellenőrzésére**, valamint a címkén esetlegesen előforduló **egészségre vonatkozó, illetve betegség megelőző, gyógyító, kezelő hatással összefüggő jogszerűtlen állítások kiszűrésére** helyezte a hangsúlyt.

A **90 db mintavételezett élelmiszerből** - a laboratórium által mért eredmények alapján - mindössze **2 db termék** esetében bizonyult **megtévesztőnek a jelölés**, amely **2%-os kifogásolási arányt** eredményezett.

2 db húskészítmény (párizsi, sonka) vonatkozásában a termékek **összetételének felsorolásában a szójatartalom** ugyan **nem került feltüntetésre**, a laboratórium **mérési eredményei** azonban kimutatták, hogy a termékek **szóját is tartalmaztak**.

Pozitívként értékelhető, hogy azon **2 db élelmiszer**, amely **2013-ban** - a laboratórium vizsgálati eredményei alapján – összetétele alapján **nem felelt** meg a gyártók által vállalt kritériumoknak, illetve a vonatkozó előírásoknak, az **idei évben** már **megfelelőnek** bizonyult.

Szintén pozitív ténynek tekinthető, hogy a gyártók, illetve a forgalmazók a vizsgált termékek csomagolásán nem tüntettek fel sem egészségre vonatkozó, sem betegség megelőző, gyógyító, kezelő hatással összefüggő megalapozatlan állításokat.

A laboratóriumi vizsgálatok eredményei - az idei témavizsgálat alkalmával is - rámutattak arra, hogy a gyártók többsége megfelelő figyelmet fordít a terméken feltüntetett jelölés és az adott összetevő termékben található mennyiségének valóságtartalmára.

Budapest, 2014. június „30.”

Pintér István
főigazgató

FÜGGELÉK

„Mentes” jelöléssel ellátott élelmiszerek laboratóriumi vizsgálattal egybekötött ellenőrzése e jelölések valóságtartalma tekintetében

Az ellenőrzés alapját az alábbi jogszabályok illetve egyéb előírás képezték:

- a fogyasztóvédelemről szóló 1997. évi CLV. törvény;
- a fogyasztókkal szembeni tisztességtelen kereskedelmi gyakorlat tilalmáról szóló 2008. évi XLVII. törvény;
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény;
- az élelmiszerláncról és hatósági felügyeletéről szóló 2008. évi XLVI. törvény;
- az Európai Parlament és Tanács 1924/2006/EK rendelete (2006. december 20.) az élelmiszerekkel kapcsolatos, tápanyag-összetételre és egészségre vonatkozó állításokról;
- a Bizottság 41/2009/EK rendelete (2009. január 20.) a lisztérzékenységben szenvedőknek szánt élelmiszerek összetételéről és címkézéséről;
- a Nemzeti Fogyasztóvédelmi Hatóságról szóló 225/2007. (VIII.31.) Korm. rendelet;
- az élelmiszerek jelöléséről szóló 19/2004. (II.26.) FVM-ESzCsM-GKM együttes rendelet;
- a fővárosi és megyei kormányhivatalok mezőgazdasági szakigazgatási szerveinek kijelöléséről szóló 328/2010. (XII.27.) Korm. rendelet.

"Mentes" jelöléssel ellátott élelmiszerek laboratóriumi vizsgálattal egybekötött ellenőrzése e jelölések valóságátartalma tekintetében című témavizsgálat adatai

Területi felügyelőség megnevezése	Mintavételezett termékek száma	Kifogásolt termékek száma
Békés Megyei Kormányhivatal Fogyasztóvédelmi Felügyelősége	13	0
Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Fogyasztóvédelmi Felügyelősége	13	0
Csongrád Megyei Kormányhivatal Fogyasztóvédelmi Felügyelősége	13	0
Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Fogyasztóvédelmi Felügyelősége	13	1
Heves Megyei Kormányhivatal Fogyasztóvédelmi Felügyelősége	13	0
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Kormányhivatal Fogyasztóvédelmi Felügyelősége	12	0
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kormányhivatal Fogyasztóvédelmi Felügyelősége	13	1